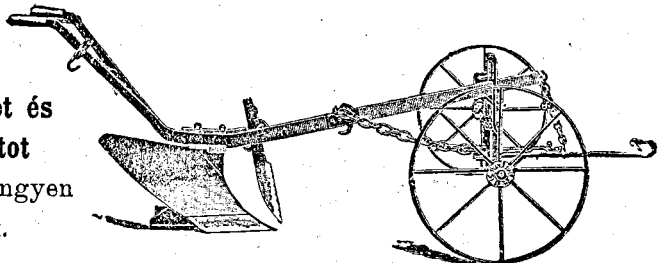

ERDÉLYI GAZDA

Minden gazda saját érdekében cselekszik, ha
a hirneves és csakis eredeti „Bächer-féle egytetemes
aczel-ekéket és váltó hegyi ekéket
vásárolja.

A Bächer-féle ekék úgy könnyű súly, biztos járás, mint tartósság tekintetében minden más gyártmányt felülmúlnak és tökéletes munkateljesítés tekintetében kiválóak.

Árjegyzéket és
áránjat
készséggel ingyen
küldök.

Bächer Rudolf kizár. ekegyára raktára.

Magyarországi vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND**, Budapest, VI., Nagymező-utca 68. 1266

A Melichar-féle cs. és kir. szabadalmazott

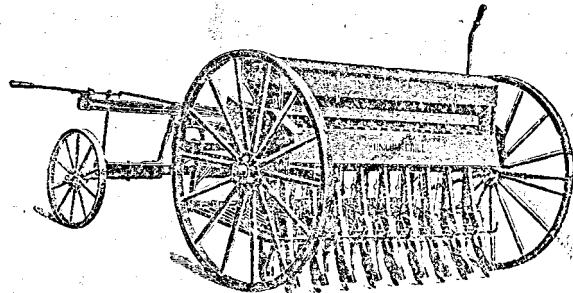
„UNICUM DRILL“

(sík és hegyes talajnak)

sorvetőgép, úgy célszerű szerkezet, kevés vonóerősükséglet, pontos szabályozhatóság mint tartósság tekintetében valamennyi gyártmány között az első helyet foglalja el.

Erről tanuskodik azon körülmény, hogy az utóbbi 10 év óta 23,000 „Unicum Drill“ vetőgép van forgalomban.

Ábrás leirással és árjegyzékkel ingyen szolgál:

Mielőtt vetőgépet vásárol, érdeklődjék gazdátársainál az „UNICUM DRILL“ iránt.

Melichar Ferencz, csász. és kir. szabadalmazott vetőgépgyárának raktára.

Budapest, VIII., Horánszky-utca 27. 1342

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
BUDAPEST, Váci-körút 63. szám.

Által a legutányosabb árak mellett ajánlatnak

Locomobil és gőzcséplőgép-készletek 2 1/2 egész 12 lóerőig,
Értelmekszalozók, járgány-céplőgépek, lóhara-céplők, tisztító-rosták,
Konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, baronák,
„COLUMBIA-DRILL“ legjobb sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók,
szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, daráló,
űrlő-malmok, egytetemes aczel-ekék, 2 és 3-vasú
ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Eladó birtok.

Szatmármegyében, Szatmár várostól 20 percre, fővonal vasuti állomástól 10 percre 600 katasztrális hold birtok egy tagban, szép belsősséggel, lakóház és tanyaépületekkel együtt 220.000 koronaért eladó. A birtokot 156.000 korona törlesztéses kölcsön terheli 4 1/2 % kamatra, mely kölcsön átvállalható. Megfelelő biztosíték mellett esetleg többlet is több évi részletben fizethető. Bővebb felvilágosítást ad Dr. Éber Antal ügyvéd, Budapest, VIII. Horánszky-utca 27. 1342

„PEF“ (Porcellán-Email-Festék)

falakon és fán porcellánszerű mosható mázolatot ad.

Legnagyobb tisztaság. Sok évi tartósság.

Nincs por, piszok, penész a vele mázolt falakon.

Gazdasági üzemek, mint tej-, vajkezelési és sajtkezelési helyiségek, istállók, gépházak, élesztőkamrák, konyhák, — fürdőszobák, klosettek stb. részére felette célszerű. —

Kimerítő ajánlattal és prospektussal szívesen szolgálnak az egyedüli gyárosok.

Festékgyárak:

Lutz Ede és Társa, Pozsony.

1036. I.

ELSINGER M. J. ÉS FIAI

BUDAPEST.

IV., DEÁK FERENCZ-UTCA 3.

ALÁPITVA 1831. Sztűngöncim: „ELSINGER BPEST, DEÁK-UTCA“. 46 KITÜNTETÉS

**VIZMÉNTEK
PONYVÁK**

ELISMERT KITÜNŐ MINŐSÉGBEN.

KAZAL. GÉP. KOCSI. MAGGYÜJTŐ. ÉS REPCE-PONYVÁK
ZSAKOK Tarpulln. Rovátkás Drill, Vászón-kender varrással és varrás nélkül.

LEGOLCSÓBB MEGBIZHATÓ NEVÁGÁRLÁSI FORRÁS.
VIZMÉNTEK BATAK, ESŐKÖPÉNYEK, VÍZMÁRALLÉROK

Az 1896-iki országos kiállítás alkalmával kitüntetve!

Léber Gyula első erdélyi sodrony-szövetfonat, kerítés és ruganyos acélsodrony ágybetétek gyára
KOLOZSVÁRT, Egyetem-utca 12. szám.

Telefon 439. szám.

Olcsó kerítések! Ajánlja minden e szakmába vágó munkáit, úgymint: kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek stb. bekerítéséhez gépfonatait, dísz-kerítéselt és díszkaput,

továbbá pince, padlás, felsővilágossági, magtár és éléskamra ablakok rostélyzatát, majorsági udvarok sodronyfonattal való bevonását, áthányó rosták, szén, kocsz, kavics, porond válogatáshoz, szikrafogó cséplő- és egyéb gépekhez, sodrony ágybetétek (matracok) 1168.

Megjelent! Megjelent!

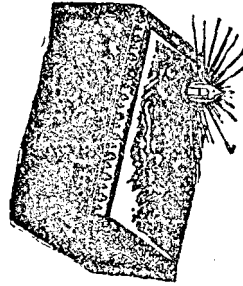
Az egész continen en nagy sensációt keltett felolvasás szövege, amelyet **Hairle Ben-Aiad** hercegnő Budapesten az Uránia színházban tartott: „A török nő élete a társaságban és a háremben” címen.

A szép hercegnő saját tapasztalataiból, oly képét adja ezen, európai szem előtt tilos dolognak, hogy úgy a felolvasása, melyet Bécsben a censura éle miatt egyes részében törölt, mint a könyv is, a melyet teljesen, a törlések nélkül adtam ki, bizonyára a kellő számú olvasóra fog találni.

A könyv ugyancsak német nyelven is kapható. Ára mindegyiknek 1.20—1.30 kor. ellenében franco expediálom.

Szilágyi Béla

könyvkereskedésében BUDAPEST, VI., Károly-körút 26.
1251

Figyelem!
Árjegyzékek ingyen! Alapítva 1888.
Villamos kézi- és zseblámpák
fényszóróval

turisták, vadászok, katonatisztek, föld-birtokosok, gyógyszerészek, droguisták, bányák, lelkesek, vidéki orvosok, utazók és skikorcsolyázók részére, akkumulátorokkal és száraz batteriákkal két-tíz órai égőképességgel.

Telefonok, távirókészülékek, izzólámpák, indukciós apparátusok, világító elemek.

Neumann József Vilmos

elektrotechnikus

1290

WIEN, IX./4. Sechsschimmelgasse 14. sz. Félemelet 12.

Röck István, Budapest

I. BUDAFOKI-ÚT,

gőzgép- gőzkazángyár, vas- és ércöntöde.

KÉSZIT

GOZGÉPEKET: fekvőket és állókat minden nagyságban, magasnyomású, compound- és triplexpanziós elrendeléssel; mint különlegességet szab. Röck-féle szelepes vezényművel és gyorsanjáró gőzgépeket dinamogépek hajtására; hajógépeket.

LOKOMOBILOKAT: kihúzható forr- és fűtőcsöves kazánal.

GŐZKAZÁNOKAT: forralós-, sima- és hullámlemez fűtőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó-féle biztonsági vízcsöves kazánokat.

SZIVATTYUGÉPEKET: Worthington és más rendszerek.

VIZMUTELEPEKET és csatornázásokat.

GŐZMALOM berendezéseket a legújabb kivitelben.

TÉGLAGYÁRI BERENDEZÉSEKET.

TELJES HŰTOTELEPEKET ÉS JÉGGYÁRAKAT szabadalm. ammoniák rendszer szerint.

OLAJMALMI és olajgyártási berendezéseket.

HYDRAULIKUS SAJTOKAT különböző célokra.

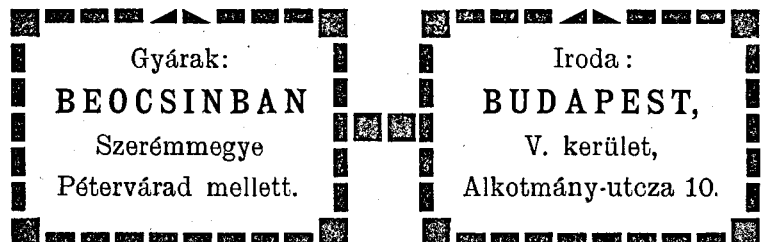
BORSAJTOKAT, emeltyűs, — hidraulikus — vagy motorikus üzemmel.

RÖCK ISTVÁN gép-kazángyára, vas- és ércöntödeje BUDAPEST.
1029

Beocsini Cémentgyári Unió

Redlich, Ohrenstein és Spitzer.

Az 1896. évi ezredéves orsz. kiállítás egyedüli díszoklevél cémentgyártásért és számos más kiállításon első díjak.

ÉVI GYÁRTÁSI KÉPESSÉG:

800.000 mm. portlandcément, 800.000 mm. románcément.

Ajánlja Magyarországon, Ausztriában és a keleti dunatartományokban a legnagyobb és legkényesebb építkezéseknél kitűnő sikerrel kipróbált gyártmányait, akármely — vasuti vagy hajóállomásra szállítva: —

Gyorsan vagy lassan kötő román-cémentet és mesterséges portland-cémentet, valamint homlokzat-diszítésnek és öntvényeknek nagyon alkalmas cémentet, szép és egyenletes színben.

JÓTÁLLÁS:

A normallaknál 50%-al nagyobb húzást és nyomást szilárdságért.

Egyenlő súlyú zsákok és hordók.

1022.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, PETŐFI-UTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTEZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A külföldi szaktudósítói intézmény reformja. <i>E. E.</i>	309
Az oklevéllel nem bíró gazdatisztek „gazdatiszti gyakorlati vizsgájára” vonatkozó szabályzat.	310
Tarka, vagy fehér ökröt hizlaljunk-e? (<i>éber.</i>)	311
Az előbbi kiállítások és a XIV-ik erdélyrészi tenyészállatkiállítás tanulságai. XXXIII.	312
Hasznos fagombák. <i>Krenedits Ödön.</i>	313
A cserebogár mint műtrágya. <i>D.</i>	313
A szesz műszaki fölhasználása.	314
Irodalmi szemle.	314
Kormányintézkedések:	314
Vegyes közlemények:	315
Hírdetések.	

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir. udvari magkereskedése

BUDAPESTEN,

VII., Rottenbiller-utca 33. szám,

VI. ker., Andrásy-út 23. szám.

Ajánl

muhamagot, pohánkát, paprika-
kölest, mustármagot, tengeri fé-
lékből: alcsuthit, székelyt, Pig-
nolettot, Cinquantinot és egyéb gaz-
dasági magvakat, továbbá impregnált
takarmányrépamagot, mint: obern-
dorfit, mamuthot, eckendorfit,
olajbogyóalakut, valamint raffia-

● ● ● ● hánccsot. ● ● ● ●

1002

A külföldi szaktudósítói intézmény reformja.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a minap közgazdasági szakosztályában tárgyalta a külföldi gazdasági szaktudósítói intézményt és újabban — mint a hírlapokban olvassuk — ebben a tárgyban fölterjesztést is intézett a kormányhoz. Rosszul teszik gazdáink, ha ez iránt a dolog iránt, mint tőlük látszólag nagyon távol álló dolog iránt, nem érdeklődnek. Mióta a sok kisebb, lokális természetű és különleges viszonyú piac összeolvadt a nagy, egyazon törvények által szabályozott világpiaccá, azóta a gazdának is figyelemmel kell kísérnie mindazokat az eseményeket, mindazokat a viszonyokat, melyek az ő terményeinek értékesítését befolyásolják és ennek következtében termelőtevékenységére is irányadók. *Konjunkturá-*nak nevezik a több gazdasági esemény és viszony összehatását — magyar szó nincs amely megfelelné a konjunktura szónak. Talán azért van ez, mert a magyarság legnagyobb részét alkotó gazdaosztály mindaddig olyan keveset foglalkozott ez idegen szónak megfelelő fogalommal is.

De most már ezzel is másképpen vagyunk mindnyájan. Intelligens, gondolkodó, elmélkedő gazda jól tudja, hogy a világkonjunkturával neki számolnia kell. Mint a hogy az egy sorban levő golyóknál az első golyót ért ütésre az utolsó golyó ugrik ki legerősebben, úgy egy tőlünk ezer és ezer kilométernyire történt esemény, vagy változás esetleg nálunk érezteti legerősebben hatását. Ha túl a Királyhágón sehogysem sikerült is a gabonatermés, azért a budapesti tőzsdei árak nem fognak mindjárt felszökni. De ha az Egyesült-Államok búzatermő országaiban kevés volt az eső, kész az áremelkedés. A legnagyobb erőfeszítéssel igyekezhettünk hizott jószágot produkálni: egy külföldi állategészségügyi törvény, vagy rendelet csuffá teheti az igyekezettől várható hasznot. Földnek, fának, jószágnak, hegynek, folyónak minden termékét a külföldi viszonyok, a világpiaci konjunkturák teszik becsessé, vagy drágává. Ösmernünk kell hát ezeket a viszonyokat és számol-

nunk kell e konjunkturával, hogy magunk is számot tegyünk kialakulásánál. Ezért kell, hogy érdekeljen minden gazdát: ki és hogyan értesít a földkerekség fontos gazdasági eseményeiről és állapotáról.

Többször foglalkoztunk már ezen a helyen a mezőgazdasági szaktudósítói intézménnyel. Kimutattuk működésüknek fogyatékoságait. Változtatásokat javasoltunk eljárásuknál. Utaltunk arra, hogy gazdáink mit várnak és mit várhatnak tőlük. Nem okvetetlenkedésből, nem gáncsoskodásból tettük ezt. Uj, mindössze három éves az egész intézmény, persze, hogy vannak hibái meg, hiányosságai. Jól működő intézményt szerettünk volna látni benne, természetes tehát, hogy ahol kellett, javítani szerettünk volna rajta és mindig gazdáink helyzetének ösmerete alapján, a szükséglet alapján beszéltünk és tanácsoltunk. Azt szerettük volna, hogy gazdáink mindnyájan tudták volna: Berlinben, Londonban, Bukarestben meg másutt van egy állami közegünk, akitől a termelés beosztására és a termékek értékesítésére ügyes, értékes adatokat lehet kapni és szerezni. És sem bennünk, sem a gazdáknak nem volt a hiba, hogy ez nem úgy történt.

A mezőgazdasági szaktudósítók másképpen fogták föl hivatásukat, mint ahogy — legalább a mi véleményünk és tapasztalataink szerint — kellett volna. Föladatuknak egyik ágát jól megfogták. A külföldi törvényhozás alkotásait, termésstatistikát, vámpolitikai törekvéseket, gazdasági kiállításokat némely szaktudósító jól, néha jókor is leirt. Senki se mondja, hogy mindezeket megösmerni haszon nélkül való bármelyik gazdának is. De ezen platói haszon mellett gazdáink is és ezért mi is: valami kézzel megfogható hasznot is szerettünk volna látni és kapni. Nem kereskedelmi üzletek létrehozását vártuk tőlük: sokkal inkább magababizó a magyar gazda, semmint ezt kívánná, hanem az hiányzott, hogy a külföld megösmernje azt, mit termel a magyar gazda; mi pedig meg tudjuk: mi kell, mikor kell, mennyi kell és milyen formában kell valami a külföld nagy vásárló piacain. Csak-hogy éppen ebben a dologban nem kap-

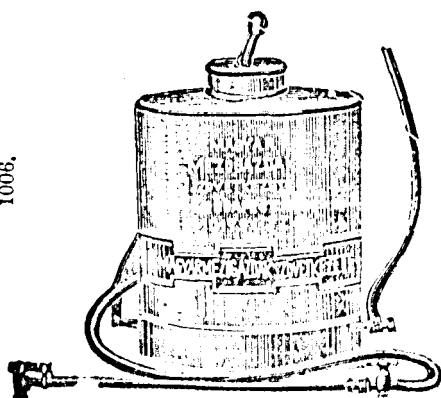
Rézgálic, sublimált kénpor, dr. Aschenbrandt-féle bordói-
és rézkénpor, raffiahánccs, juttafonál, metszőollók, ojtó-
kések és ojtógummi-szalagok beszerzése végett forduljunk a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉHEZ

BUDAPEST, V. ALKOTMÁNY-UTCA 31. SZÁM / / / / / / / /

hol a szövetség cégével és védjegyével ellátott legjobb
szerkezetű, hazai gyártmányú permetező is beszerezhető.

Ara cégdugattyú tárcsákkal 34 kor., B. jegyű öntött vasdugattyú tárcsákkal 28 kor.

tunk hathatós segítséget a szaktudósítóktól. Három alkalomra jól emlékszünk, mikor a legélesebben éreztük ezt a hiányt: a tavalyelőtti nagy német sertésdrágaság idejében, a tavalyi gyümölcsidény alatt és az idejé heremagcampagneban, amikor tájékozatlanságunk miatt nem bírtuk kiaknázni a ritkán kínálgató konjunkturát. De ez csak három nagyon emlékeztető alkalom, amiből azonban azt a szomorú következtetést lehet vonni, hogy máskor is és egyebekben is károsodunk, vagy haszontól esünk el a kellő tájékozottság hiánya miatt.

Nagyon helyes tehát az, ha most az OMGE. a szaktudósítói intézmény megváltoztatását, megjavítását akarja kieszközölni. És ha a közgazdasági szakosztály multkori előadójának a szakosztály által csak kevés módosítással elfogadott javaslatát ösmerjük, akkor megtudjuk azt is, hogy körülbelül milyen reformra törekszik az OMGE.

1. A magyar kormány szerezzen biztosítékot a kiegyezésben, hogy a kereskedelmi és földművelésügyi miniszter külföldi szaktudósítói az illető országban létező követséghez beosztott szakreferenseknek minősítsenek, vagy nekik legalább is az a jog adassék meg, hogy hivatalos helyiségeik bejáratánál az országcímet, zászlórudat és zászlót alkalmazhassák. — Az bizonyos, hogy szaktudósítóink ma különös lebegő, gyökértelen helyzetben vannak a külföldön; de a mi szerény véleményünk szerint a szaktudósítási hivatással sokkal inkább összevág az, hogy a konzulátusokhoz osztassék be. Mert a szaktudósítóknál nem a diplomáciai missziót, hanem az egyéb föladatakat akarjuk kidomborodva látni. Már pedig ez inkább megfelel a konzulátus jellegének, mint a követségének. Az országcímer, zászló és zászlórúd mindenestre hatásos külsőségek, csak hogy egyelőre szükségesebbnek tartanók azt, hogy a szaktudósítók ne a hivatalukban várják a külföldi érdeklődés megnyilatkozását, hanem maguk keressék azt föl. Később aztán csakugyan vonzó lehet a négyfolyós címer és a trikolor.

2. A javaslat azt óhajtja, hogy a földművelésügyi miniszter Berlinbe, Londonba, Washingtonba, Buenos-Ayresba; a kereskedelemügyi miniszter Berlinbe, Párisba, Londonba, Chicagóba s esetleg Shangaiba küldjön szaktudósítókat. A kereskedelmi szaktudósítókról nem akarunk itt szólni, csak afölött való csodálkozásunkat fejezzük ki, hogy a javaslatban a kijelölt városok között egy Balkán félszigeti város sincs. Ami aztán a mezőgazdasági szaktudósítók elosztását illeti, azt hisszük hogy itt két szempontot kell figyelembe venni: az egyik az, hogy az illető helyről a közgazdasági fontosabb jelenségekről tájé-

kozzon a tudósító, a másik az, hogy kereskedelmi összeköttetés létrehozására törekedjék. Az első szempontból szükségesnek tartjuk azt, hogy legyen szaktudósítónk a Balkán félszigeten, ahonnan nagy mezőgazdasági export irányul hozzánk, a második szempontból fontosnak tartjuk a délnémetországi pozíciót és Berlin helyett inkább Hamburgot, vagy Brémát tartjuk szükségesnek úgy a kivándorlás, mint a kivitel tanulmányozása és szemmel tartása végett. Délamerika helyett is inkább Déloroszországba kellene tudósítót küldeni, mert amely okból ott kell szaktudósító, ugyanazon okból inkább kell itt. Az amerikai szaktudósítói állás ez idő szerint ugyan betöltetlen, de föltétlenül szükségesnek tartjuk, hogy éppen ez minél előbb betöltsék úgy a kivándorlás, mint az ottani gazdasági jelenségek megfigyelése végett.

3. Ami azt a kívánságot illeti, hogy a külföldön állomásozó szakközlegeken kívül a földművelési meg a kereskedelmi miniszterek Budapest székhelylyel egy-egy megfelelő nyelvismeretekkel rendelkező »központi szaktudósító«-t alkalmazzon, aki kereskedelmi összeköttetések végett szükség esetében kiküldendő lenne azon országokban, melyekben szaktudósító nincs: hát ezt az állami beavatkozás túlzott kívánságának tartjuk, amit a magán-tevékenység köréből elvonni sem jó, sem hasznos nem lenne. Eltekintve attól, hogy a »Kereskedelmi Múzeum« nevű intézmény nagyjában éppen azt akarja elérni, amit a »központi szaktudósítói« intézménytől kíván az előadó, azt, hogy ez a »központi szaktudósító« rendelkezék a megfelelő nyelvismeretekkel még, nem tarthatjuk elégnak arra, hogy idegen országban kereskedelmi összeköttetést tudna létesíteni. Mert ehhez a nyelvismereten kívül kereskedelmi érzék és a piac ösmerete is a legteljesebb mértékben szükségesek.

4. A külföldön működő szaktudósítók föladatait nagyon helyesen állítja össze a javaslat a következőkben:

a) jelentések készítése az illető külföldi közgazdasági jelenségeiről, mint az eddig is történt;

b) minden oly törvényjavaslatnak, avagy rendelkezésnek, mely közgazdasági szempontból bennünket érdekelhet, az illető külföldi szakminiszteriumtól idejében való megszerzése és beküldése;

c) állandó érintkezés úgy magyar, mint külföldi kereskedelmi ügynökökkel s exportházakkal, kereskedelmi összeköttetések létrehozása érdekében;

d) társadalmi érintkezés útján az önálló magyar államiságnak a külföldön való ismertetése és hangsúlyozása, továbbá a

magyar közgazdasági viszonyokat ismertető felolvasások tartása;

e) állandó összeköttetés fentartása az illető ország gazdasági politikájára befolyást gyakorló testületekkel, képviselőkkel és vezetőségekkel;

f) magyar testületek és hatóságok megkeresésére közvetlen válaszadás.

A c) pontot tartjuk mi itt a legfontosabb dolognak; de ennek az előkövetelménye aztán az; hogy kellő ösmeretekkel, vagy legalább is helyes kommerciális érzékkel bíró tudósítók küldessenek ki. Nem tudjuk, a miniszter kereskedelmi összeköttetések létrehozását várja-e szaktudósítóitól; de a mi véleményünk szerint a mezőgazdasági attaséktól ezt kívánni alig lehet, vagy legalább alig lehet addig, amíg az a), b), d) és e) alattiakat is föladatakká tesszük. Elvégre az a szaktudósító sem lehet táltos és nem szükségképpen kell, hogy a jó agrárpolitikus egyben jó üzletember is legyen. Igen: a kereskedelmi viszonyokról, szokásokról, alakulásokról tudósítsanak a szaktudósítók, testületek és hatóságok megkeresésére — mint azt az E. G. E. kérelmezte már régebben — közvetlenül adjanak választ, szóval ösmertessék meg a magyar gazdát a hűlföldi kereskedővel, vagy legalább annak igényeivel — ennyit meg kell kívánnuk tőlük, de azt ne kívánjuk, hogy az állami szaktudósítók tulajdonképeni hivatásuk köréből kilépve az ügynöki munkára szoríttassanak. Kereskedelmi összeköttetések létrehozását praktikus érzékkel nem is szabad államhivatalnokokra bízni, nem felelvén ez meg az állam érdekeinek sem, de a magánosok érdekeinek sem. Ez a magán-tevékenység, vagy a magánosok egyesülései tevékenységének körébe vághat, de az államéba nem.

Mindenestre fontos és szép hivatásuk van a külföldi szaktudósítóknak és nagyon jól tette az OMGE, mikor eredményesebb működésük érdekében fölterjesztést intézett a kormányhoz. Ha a szaktudósítói állásokat alkalmas férfakkal töltik be, ha föladataikat úgy szabják meg, hogy minden lehető megkivánjanak, de semmi lehetetlent ne kívánjanak tőlük, akkor ebből az intézményből még sok hasznunk lehet; ellenkező esetben azonban csak sok kiadásunk származhatik belőle.

E. E.

Az oklevéllel nem bíró gazdatisztek „gazdatiszti gyakorlati vizsgájára“ vonatkozó szabályzat.

(Kiadott a m. kir. földművelésügyi miniszter 1904. évi május hó 18-án 96001. szám alatt kelt rendeletével.)

Egész gazdatiszti osztályunk feszült érdeklődéssel várta, hogy a gazdatiszti gyakorlati vizsga ügye hogyan fog eldőlni és azért most,

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás-király-tér, 7. sz. saját házában.

Botóteket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztés kölcsönöket közvetit a Hazai Takarékpénztár részére.

Árúraktárai (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzások is kaphatók.

Ugyanott a

The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

(1007.)

mikor a beszerzés összegét számítja γ ? Vajjon azért, hogy a magyar ökör mérlege minden poklokon keresztül vonszolva kedvezőlenebb legyen? Mert egész másképpen alakul ám akkor a számítás, ha ezt a 14 fillér különbözetet megtartjuk a beszerzésnél is, lévén akkor a kiadás a vöröstarkánál (66 f. beszerzési árral) 473-52 a magyarnál (52 » » ») 425-98 a tévedés tehát γ számításában 25 K. megint a magyar ökör terhére.

Hogy azonban az egész — egyébként, mint mondottuk, érdekes — számítás még minden föltevésének elfogadásával is egy nagyon nagy — ámbár talán csak szorzási — hibával van a magyar ökör terhére eltorzítva, azt megállapíthatjuk, ha a beszerzési ár számításánál 500-at megszorozunk 66-tal, amikor is az eredmény nem 312, hanem 330 lesz s az $\frac{1}{2}$ évi kamat is nem 6-12, hanem 6-60. Az egészen nyilvánvaló tévedés tehát a tarka ökör javára és tehát megint a magyar ökör rovására 18-48 k.

És még egyet akarunk megjegyezni: a például vett ökrök kora és kondíciója nincs kitüntetve, holott az a takarmányértékesítés elbírálásánál nagyon is fontos körülmény, mert nagy különbség van ám abban is, ha 10—12 éves magyar ökör föl hizlalását 6—8 éves tarka föl hizlalásával hasonlítjuk össze. És ez az egész számítás csak akkor állja meg, a hibáktól megtisztítva is, helyét, ha csak arról van szó, hogy vett ökröt hizlaljunk meg; ellenben, ha kimustrált ökör meghizlalásáról van szó, akkor nem elég azt figyelembe venni, hogy a tarka ökör 17 koronával kevesebb deficitet mutat, hanem számításba kell venni azt is, hogy az a magyar ökör 6—8 évig és sokkal jobban dolgozott már, mint a 3—4 évig jármozott tarka ökör.

Egyébként pedig hálásak lehetünk γ -nek, hogy ilyen fontos üzletti kérdések alapos megbeszélésére ha mást nem, legalább impulzust ad.

(éber)

Az előbbi kiállítások és a XIV-ik erdélyrészi tenyészállatkiállítás tanulságai.

XXXIII.

A népies lótenyésztés emelésére és az egyöntetűség fokozására vonatkozólag az előbbiekben elmondtam vázlatosan igénytelen nézeteimet, lehetne ugyan erről még sok megszivlelendőt mondani, de legyen most elég ennyi, majd, ha esetleg a vármegyei lótenyésztési bizottságok komoly lépéseket tesznek ebben az irányban, szólunk még a részletekről.

A másik fő hiányossága lovainknak, mint említém, kicsiny voltukban van.

Feltűnt ez már régebben és általánosságban, de pótlására egyes jobb méneseinket leszámítva, hathatós lépések nem tettek. Ugy látszik, hogy részt az a gondolat, hogy: „hiszen eddig is jó volt így, hát ezután is jó lesz,” megnyugtatta az intézőket és állattenyésztőket egyaránt. De a viszonyok változtak és az a nagy átalakulás, mely közlekedési viszonyaink terén folytonosan öregbedik, szükségképpen visszahat a lóanyag iránt támasztható követeléseinkre. A ló tudniillik folyton veszít jelentőségéből a nagyobb távolságokra irányuló forgalomban és aránylag gyorsan rövidülnek azok a távolságok, melyeken a ló közvetíti a forgalmat. A mezőgazdasági viszonyok is változtak, még pedig nem a lótenyésztés előnyére.

A legelőterületek fogynak és más, egyelőre nagyobb haszonnal tenyészthető állatok felnevelésére használtatnak. Egyszerűen minden úgy alakult és alakul, hogy hazai lótenyész-

tésünk eddigi irányán változtatnunk kell, vagyis piacképesebb, jobban keresett és a módosult viszonyokból folyólag jobban fizetett, értékesebb anyagot kell tenyésztenünk.

A követelések minimuma ebben a tekintetben az, hogy a tenyésztett ló legalább a könnyű lovasság céljaira alkalmas legyen. Ma nemcsak hazaszerte, hanem mondhatni, világszerte a hadseregeket tekinthetjük legnagyobb és legbiztosabb vevőknek; a köztenyésztés fejlesztésénél tehát mindenütt ezek igényeit kell szem előtt tartanunk. A luxuslovak tenyésztésének már a kereslet korlátoltsága miatt is, de egyéb fontos okokból is, csak egyes ménesekben lehet helye, míg a rövid distancián való közlekedés lebonyolítására — egyes vidékektől eltekintve — a hadseregek által visszavetett lóanyag is teljesen alkalmas, főleg, ha a nehéz lovasság vagy a tűzértség céljaira is tenyészünk.

Igy állván az ügy, természetesnek fogja mindenki találni, ha mi hazarészünk lóanyagának tömegesebbé és magasabbá tételéért ejtünk szót, mely után a kérdés csak az lehet, hogy miként lehetne ezt gyorsan, biztosan és a lehető legegyszerűbb módon a mai viszonyok mellett valósítani.

Az a közmondás, hogy nemcsak egy út vezet Rómába, itt is áll, amiből aztán egyenesen következik, hogy egyik helyen az egyik, másik helyen a másik mód lesz alkalmas, míg általánosságban az összes módok figyelembe veendő, miután ezek egymást kiegészítik.

Mindenek előtt és általában a mén állománynak testi tömege lenne emelendő, főképp a gondosabb kiválasztás útján. Tapasztalatok bizonyítják, hogy a kisebb testű kancák után is lehet tömegesebb testű utódokat növelni, ha a csikók megfelelőbb tartásban és gondosabb ápolásban részesülnek, míg ha a mén is kisebb testű, a legjobb tartás mellett is csak ritkán halad előre a test súlyának gyarapodása és a magosság növelése.

A fedezőménnek gondosabb összeválasztását nyomon kellene követni a kancaállomány hasonló megválogatásának, ami különben már természetszerűleg haladna a besorlandó és nagyobb ménnek után növelt csikók tenyésztésbevétele útján.

Az egyes tenyésztők és a vármegyei lótenyésztési bizottságok ilyen irányú elhatározása és céltudatos törekvése tehát hamarosan változtatna a mai állapotokon, de csak úgy, ha a többi feltételek is teljesítenének.

Ezek a feltételek pedig a következők:

Mindenekelőtt a tavaszi lószemlék alkalmával, melyek tudvalevőleg községenként tartatnak, a vármegyei lótenyésztési bizottságok kezdeményezéséből folyólag 2—3 tagból álló bizottságnak — legalább minden harmadik évben — szemle alá kellene venni a kistenyésztők kancáit; ezen szemlék alkalmával aztán figyelmeztetni, felvilágosítani vagy legalább tanácsolni kellene a gazdáknak, hogy melyik kanca felel meg leginkább a tenyésztés céljára és megjelölendő lennének azok, melyek olyan hibában szenvednek, mely miatt a tenyésztésből kizárandók.

Ez a szakértői szemle természetesen némi áldozattal járna az ügy iránt érdeklődők részéről, de hát meglehetne ezt a teendőt úgy osztani, hogy egy-egy érdeklődőre aránylag nem sok fáradság jutna.

Szerintem ennek az egyszerű és tisztán a megyei érdeklődő lótenyésztők által végrehajtandó eljárásnak sok tekintetben feltűnő haszna lenne. Van abban valami, ha olyanoktól kapjuk a jó tanácsokat és buzdító szava-

kat, akikről tudjuk, hogy minden egyéni érdek és hivatalos utasítás nélkül adják azt.

Szívesen meghallgatnák ezt a mi kisgazdáink és bizonyosan fontolóra is vennék és néhányan meg is tartanák.

Másrészt a vármegyei lótenyésztési bizottságok nem csak szakszerű áttekintést nyernének a megye területén levő kancaállomány felett, hanem számszerű adatokat is gyűjthetnének arról, hogy hány elsőrendű, hány közepes és hány kanca van a területen.

Az így nyert áttekintés és számszerű adatokhoz viszonyítva bírálhatnánk aztán meg a rendelkezésre álló ménnek minőségét és számát, mely tény okvetlenül maga után vonná azt, hogy a most se hideg, se meleg lótenyésztési bizottságok behatódjanak és szakszerűbben foglalkozzanak a népies lótenyésztéssel.

Ez a behatódás aztán hamarosan rávezetné ezeket a bizottságokat arra is, hogy figyelmet fordítsanak a csikónevelés hiányaira. Hamarosan feltűnnék előttük a megfelelő csikókezelők hiánya, a növendécsikók rossz gondozása, sanyarú tartása és okszerűtlen kezelése, főleg pedig feltűnnék az az elmaradottság, melylyel a mi népünk a lótenyésztéssel szemben van.

Ez az elmaradottság az oka annak, hogy ma még a megfelelő tenyészkanca után is csak ritkán látunk egy-egy hibátlan csikót és még ritkábban hibátlan lovat.

A helytelen eljárás mindjárt ott kezdődik, hogy a vemhes kancák kisgazdáinknál póttakarmányt alig kapnak, talán a legtöbbszőr azért nem, mert népünk nem is ismeri annak jelentőségét és kihatását a jövő nemzedék testi fejlettségére. Ezt a hibát követi aztán a csikók táplálásánál az az általános szokás, hogy a tej mellett abraktakarmányt nem kapnak, noha a többnyire rosszul táplált és nehéz munkára használt anya teje bizony nem mondható magas tápértékűnek. Csak természetes tehát, hogy a 6—8 hónapos csikó már szalmahasat kap s nyurga, izomszegény koncait nehezen vonszolja kocsis előtt ügő anyja után. És hogy ez mennyire általános hazarészünkben, biznyságul felemlíthetem egy jobb módú gazda nyilatkozatát, aki dicsekedve bizonyította, hogy csikói négy éves korukban a zabot vagy szemes takarmányt nem ismerik.

Ilyen tartás mellett aztán a csontozat és az izomzat teljes kifejlődése lehetetlen, s még ha véletlenül jobban fejlődött szülőktől ered is az állat, elcsenevészett, aránytalanul fejlődött ló lesz belőle. Mielőtt azonban ló lehetne, még történik néhány oktalanság vele, melyek között főhelyen áll az a rossz és eléggé nem ostorozható szokás, hogy, ha csak némi-leg jobban fejlődik a közepesenél, három éves korában már kocsis elébe kerül s mire az öt évet, avagy teljes korát eléri, nyomorék lesz.

Tessék csak szétnézni hazarészünk vásárait és szemügyre venni a népies tenyésztés produktumait, hogy miként kerülnek azok oda. De tovább megyek. Tessék megnézni általában a mi 5—6 éves lóanyagunknak azt a részét, mely 1—2 éves csikó korában eladásra nem került, amelyet a tenyésztő növelt fel, hogy mennyi hiba van azokon olyan, mely kimutathatólag gondatlanságból, tudatlanságból vagy a nálunk divó rossz szokásból ered.

Leverő, elszomorító hatást tesz biz az mindenkire, akinek tiszta fogalmai vannak az okszerű csikónevelésről.

Mindezeket pedig nemesak lehet, de kell is segíteni, ha azt akarjuk, hogy lótenyésztésünk után megfelelő jövedelemhez is jussunk.

Szőlők rigolozását gözekeivel

70-80 cm. mélyen, jutányos árral elvállalja s a jövő évi munkára is előjegyzéseket már most elfogad

1297

Timár János
Maros-Szent-Királyt.

A gözeke jelenleg megtekinthető munkaközben Alsó-Gáld, Krakkó, Czelná, Sárd szőlőhegyekben.

Összevonva az elmondottakat, lovaink testi tömegének és magosságának növelése végett tehát első sorban arra kellene törekednünk, hogy a mainál nagyobb és tömegesebb méneket kapjunk, avagy ilyenek beszerzésére az 1894. évi XII. t. c. rendelkezései alapján törekedjünk. Ugyancsak törekednünk kellene népies tenyésztésünket a selejtes és hibás kancáktól megtisztítani, a test nagyságot ezeknél is kellőleg méltatni és azon hibás nézettől vagy hiedelemtől megszabadulni, hogy hazarészünk klimatikus viszonyai között csak kisebb lovak tenyészthetők. Ez teljességgel nem áll, mert példák bizonyítják, hogy még a legnehezebb nyugati fajták is teljesen kifejlődnek nálunk, ha kellően ápoljuk és megfelelően tápláljuk. Sőt ezen nehéz nyugati fajtáknál tömegük megtartása mellett jobb paták fejlődnek és szervezetük szívósabbá lesz, minélfogva mozgékonyabbak, munkaképesebbek, tehát értékesebbek lesznek nálunk, mint eredeti hazájukban.

A további teendők a vemhes kancák jobb tartásában, a csikók abrakolásában, megfelelő csikólegelők létesítésében és abban állnak, hogy a teljes, vagy legalább a négyéves kor betöltése előtt csikóinkat még a legkönnyebbnek látszó munkára se használjuk. A négy éves kort betöltött nyers csikó, ha megfelelő tartásban részesült, a mi viszonyaink között már piacépes és ha hibátlan, ha a kellő magasságot eléri, minden körülmények között biztos vevőre talál.

Mindaz, amit ezen cikkekben felemlítettem, közvetlen tapasztalatokon alapszik, s mindaz, a mit javasolok, meggyőződésből ered, mely után a szakértő olvasók ítéletére bízom, hogy kell-e hát csakugyan és komolyan átalakítani lótenyésztésünket. És azt hiszem, hogy erre a legjobb felelet az lenne, ha mindazok, kiknek hazarészünk lótenyésztése körül elhivatottságukból folyólag vezérszerep jutott, a cselekvés terére lépnének, mert csak az itt megkezdett tevékenység után birnának aztán teljes fontossággal azok az alkotások és törekvések, melyekről következő cikkemben lovaink értékesítéséről elmondani szándékozom.

(Folytatjuk.)

Hasznos fagombák.

Az apró, górcsövi penészgombáktól kezdve, az erdő óriás kalapu bolondgombájáig, a legtöbbje ezen növényi képződményeknek kártékony; — elannyira, hogy a legtöbb emberi, állati és növényi nyavalya a gombák kártékony hatására vezethető vissza.

Vannak azután szép számmal olyanok is, a melyek sem nem ártalmasak, sem nem hasznosak vagy legalább is nem ismerjük hasznukat eddig.

De azért alig van az a rossz, a melynek valami jó oldala ne lenne s így a gombák között is találkozunk egy némely hasznos faj, a mely vagy az emberiség táplálkozására vagy pedig egyéb céljaira szolgál.

Két ilyen egyéb célú gombanemről akarok ezuttal szólni, a mely mindkettő bőven terem hazánk erdeiben.

A fákon termő gombáknak, melyek néha óriási alakot öltenek s igen sok betegséget

okoznak a fáknak: az erdészek méltán nagy ellenségei; de némely fajuk, a mellett, hogy nem bántja a fát, még igen hasznos is és helyesen kezelve, az erdőnek tekintélyes mellékjövendelmét képevhethi.

Ilyen első sorban a valódi *taplógomba* (*Polyporus fomentarius*). Azonnal felismerhető patkó alakjáról, meg a teteje felé csucos, úgy hogy az egész félkupaszzerű tömeget alkot, melynek magassága 15 centiméternyi.

Felülete kemény kéreggel van bevonva s az világos szürkébe játszó füstszínű.

Az egész gomba több összenőtt darabból áll, sima és fénytelen; azonban szétvágyva, sárgásbarna belseje erősen összefüggő s a kéregnél puhább egészet képez, — valamint ilyen az alsó része is.

A *taplógomba* minden fán megterem ugyan, de kizárólag a hegyoldal bükkfáját szereti.

Ágon sohasem képződik, csak az egészséges törzsön, amelynek nem árt, sőt nyomot se hagy rajta még akkor sem, ha évek során át terem egy ugyanazon helyen; mert ha a *taplógombát* óvatosan s oly formán fejtjük le a fáról, hogy azon némi része visszamaradjon akkor egy-két év múlva teljesen kifejlődik ugyanazon helyen.

A gomba feldolgozása alkalmával annak kemény kérget, kemény ér- és csatornahálózatát kell belőle eltávolítanunk, amely húsát átszövi. A visszamaradó puhább részeket leforázzuk s azután több héten át fahamu és salétromból készült lúgban áztatjuk. Áztatás után teljesen ki kell szárítani és sima kő vagy kemény falapon addig bunkózzuk fabunkóval, míg lágy és lapos nem lesz.

A *tapló*, mint a kézi tűszerszám egyik fő kelléke, ma is még nagy kelendőségnek örvend s igen tekintélyes mennyiségben készül Erdélyben, Svájcban, Csehországban, a Fekete erdőben, de különösen Thüringia Neustadt nevű falujában, melynek lakossága majdnem kizárólag *taplókészítésből* él.

A *taplót* egyebekben művirágok, női kézi munkák, sapkák, meleg mellények stb. készítésére használják; alkalmazzák továbbá a gyógyászatban, mint kitűnő, vérzést csillapító szert; de legkiválóbb haszna a hajófüdélzetek tömitésénél kínálkozik, mert nincs alávetve az összehúzódásnak és kitágulásnak a nedvesség és szárazság következtében, mint a moha, melyet manapság használnak e céllal vagy mint a kőc; ugyanazért sokkal tartósabb mint amazok és nagy hajózási vállalkozások s a hajógyárak szives örömeit alkalmazzák, ha ára megfelelő; ezt azonban különösen veszélyes, gyakran életveszéllyel járó szedése emeli, mert hiszen minden példányért, amely magasabb törzsön nőtt, szöges mészócipők segítségével kell felkapaszkodnia a szedőnek s egy kézzel fogóznia, a másikkal pedig a gombát levágni és a hátán lévő zsákba berakni.

A valódi *taplógomba* mellett mások is fordulnak elő a kereskedésben, melynek a *Polyporus pinicola*, mely a fenyűkön s a *Polyporus quercina*, mely a tölgyfákon terem; de ezek sokkal gyarlóbbak, rosszabb anyagot adnak s az előbbtől könnyen megkülönböztethetők.

A második igen fontos, hasznos fagomba a *Polyporus officinalis*, vagy *gyógyfenyűgomba*, mely a gyógyászatban „*agaricus*“ név alatt igen nagy szerepet játszik. Csupán az ó világi vörös fenyűkön terem meg és pedig úgy a mi közönséges vörös fenyűkön (*Pinus Larix* vagy *Pinus europaea*), mint északázsiai válfaján a *Larix sibirica*-n.

A *fenyűgombának* nincs töve; szabálytalan alakú, egymással összenőtt több kalapból áll. Felülete sima, kopasz, sárgás fehér színezetű kemény kéreggel. Belseje fehér, a felület közelében húsos, belül porhanyó. Ize kesernyés, szaga a frissen örölt liszt szagára emlékeztet. Gyantanemű alkatrészekkel bir s ezekből készül az „*agaricus*“, mely erősen purgáló tulajdonságú, az izzadást csillapítja és kellőleg alkalmazva elállítja a vérzést.

A gyógyszerárban már 2000 év óta ismerik. Régen csak az alpokon szedték; de az erdőirtás következtében, mely az Alpokon még ma elég nagy arányban folyik, annyira megfogyott, hogy azóta északkeleti Oroszországból, Archangel vidékéről kerül a kereskedésbe.

E gomba eléri az embérfőnyi nagyságot s egy-egy darab súlya megüti a 6—7 kilogrammot. Ősszel és télen szedik s évenként 100.000 kilogrammon felül szállítanak Archangelbe, honnan nyáron át hordják szét a világ minden tája felé.

Tekintve azt, hogy hazánk mindkét gombanemben gazdag s hogy a gombaszüret télire esik, midőn egyéb munka nincs: nagyon ajánlatosnak tartom e gombanemeket gyűjteni s kiviteli cikké emelni.

Kredits Ödön.

A cserebogár mint műtrágya.

Ez évben a cserebogár ismét fellépett s nemcsak annak irtásával érdemes foglalkozni, hanem értékesítését is meg kell kísérelni, különösen műtrágyaként.

Legtöbb helyen az irtást úgy végzik, hogy egyszerűen elégetik az összeszedett bogarakat, ez azonban nagyon rossz művelet, mert e bogár testében értékes anyagokat semmitünk si meg.

A friss cserebogár-trágyának összetétele ugyanis a következő:

Nitrogen . . . 35 gramm
Phosphorsav . . . 7 „
Kalium . . . 7 „

Ezen adatokból látható, hogy phosphorsav és kalium tekintetében megegyezik az istállótrágyával, nitrogénjét illetőleg pedig kétszeresen felülmúlja azt. Pénzértéke ezek után 7—9 kor. között ingadozik 100 kgrammonként.

Gyakorlatban természetesen e trágya nem egészen biztos, mivel a rovarok megsemmisítése rendszerint mézporral vagy méztejtel végeztetik. Oly helyeken, ahol a cserebogárirtás rendszeres, Leroux a következő irtási és konzerválási módszert ajánlja. A cserebogarakat zsákokban gyűjtik össze és egy félreeső helyen ezeket a zsákokat kiürítjük méztejtel megtöltött hordókba, miközben lapáttal jól összekeverjük az egész tömeget. Ily eljárással alig röptül egy is el. Ha a hordók megtelnek, 2—3 cmnyi rétegben mézport hintünk rá.

Ezen félig folyékony, félig szilárd trágyát

„AGRARIA“

magyar gépforgalmi
részvény-társaság

a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság
resiczai mezőgazdasági gépgyáranak vezérügynöksége

Mezőgazdák különös figyelmébe!

Eltörhetetlen téglacélekefej.

Páncélacél-kormánylemezek.

Magasított azél-ekfejek.

Porvédő kerekek.

Acél gerendely.

Rövidített leveleim: „Agraria“ Budapest, V., Váci-ut 2. Sürgönyeim: „Agraria“ Budapest.

Tiszta acélsanyag
s a j á t
hámorainkból.

1238

Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk.

Kérjünk árjegyzéket mivel ez az összes talajmivelő-gépeket terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosításokat nyújt — és díjmentesen küldetik.

Ekegyártás terén legelső-rangu magyar gyártmány, felülmúlja még a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is.

beleöntik gödrökbe, melyeknek hossza 2—3 m., szélessége 1.5 m. és mélysége 1 m. Avégből, hogy a korhadás gyorsan menjen végbe, minden trágyarétegre mézspont öntenek 20—30 cm. vastagságban. Amidőn a trágyagödör megtelik, befödik alomszalmával, levelekkel, majd pedig földet rétegeznek fölébe. Nehány hónap után ily módon kitűnő composztrágyát nyernek, melynek minimális értéke 5—6 kor. 100 kilogrammként. Az egyetlen hátránya ezen műtrágyának, hogy igen kellemetlen büzt áraszt.

Nehány évvel ezelőtt *Pagnol* más módon értékesítette a cserebogarat. E célra Arrasban valóságos gyárat állított föl. Ő ugyanis a cserebogarat szénkénnel megöli, majd összegyűjtve nagy szárítóban megszáritja. Ily módon könnyen porlékony anyaghoz jut, melyet golyósmalmokban porfinomságra megőröl. 1 kg. cserebogár 300 gr. poralaku trágyát szolgáltat. E trágya összetétele a következő:

Víz	3'00 %
Nitrogen	11'06
Phosphorsav (P ₂ O ₅)	1'74
Kalium (K ₂ O)	1'44
Nyerszír	11'30
Szerves anyag	70'38
Hamu	1'08

Ily trágya értéke körülbelül 20 kor. 100 kéként, vagyis 1000 kg. cserebogár 80 k. értéket képvisel.

A cserebogarak megölésére elegendő 200 vagy 300 gr. szénkénnel hordónként (200—300 liter ürtartalommal). A szénkénnel hozzáadása után a hatás siettetésére a hordót jól befödjük.

Nehány óra múlva kiöntjük a hordó tartalmát és napon megszáritjuk. Ezután igen egyszerű szárító készülékekben teljesen leszárítjuk.

Ily módon nagyon reducáljuk a cserebogárirítás költségeit és kitűnő trágya birtokába jutunk; ha pedig a cserebogárirítást az egész vonalon így hajtjuk végre, nagyon áldásossá válik a mezőgazdaság számára. D.

A szesz műszaki fölhasználása.

Németországban 1903. október 1-én 1146 szeszmotor volt üzemben s ezekből 526 lokomobil, 553 helyhez kötött gép, 9 lokomotív, 32 automobil és 26 csónakmotor. Felénél több a motorok közül, számszerint 652 mezőgazdasági gépek üzeménél használtatott. Hogy a szeszmotorok alkalmazásánál éppen a legutolsó időben mily nagy a növekedés, azt az a körülmény is mutatja, hogy a szeszértékesítő központ forgalma motorszeszben 1901/02-ben 1.3 millió, 1902/03-ban 2.4 millió liter volt, tehát szinte megkétszereződött. A szesznek fűtésre és főzésre való fölhasználása is nagyon nőtt, amint arról a szeszértékesítő központ azon számai tanuskodnak, melyek az ezen célokra szolgáló készülékek forgalmáról számolnak be. Eszerint 1001/02-ben 95830 ilyen főzőedény, 1902/03-ban már 122,150 adatott el. Rendkívül emelkedett a szesz-vasalók használata, a melyekből maga a központ 29000-et helyezett el az előző évi 19000-rel szemben. Aránylag még nagyobb az emelkedés a szesz-kályhák alkalmazásánál, melyekből 3000 adatott el az előző évi 600-zal szemben. Rendkívül nagy ennek következtében az adómentes szesz tényleges fölhasználása. Az új szesz törvény behozatalának első évében 38.7 millió, 1902/03-ban 128.91 millió liter adómentes szesz, tehát annak háromszorosa lett fölhasználva. Ezen növekedésből legnagyobb rész a meleg-, világosság- és erőfejlesztő donaturált szeszre esik, melynek fölhasznált mennyisége 13.8 millióról 90.5 millió literre emelkedett. A porosz államvasútnak 1902. elején 7030 szesz-izzólámpát, 1903. szeptember elején már 9073-at használtak föl. Ezen adatok mutatják, milyen sokféle és milyen óriási nagy fölhasználása lehet a szesznek a műszaki téren és biztatón hathatnak ránk is a kívánt irányban.

IRODALMI SZEMLE.

„A cséplőgépek szerkezete és kezelése” című művet a földmívelésügyi miniszter 40688./IV. 1. alatt kelt leiratával a következőkben ajánlja gazdaközönségünk figyelmébe:

Balassa Frigyes államvasúti főmérnöknek „A cséplőgépek szerkezete és kezelése” című munkáját nevezett kérelmére megbíráltattam. A bírálatok szerint a munka kitűnő szolgáltatást tehet mindazoknak, akik a csépléssel foglalkoznak. Ezek alapján indítva érzem magamat arra, hogy a szerző kiadásában megjelent és négy koronáért forgalomba hozott művet az összes gazdasági egyesületek és gazdaközök figyelmébe ajánlom.

Magyarország közigazdasága. A magyar irodalomban páratlanul fog állni az a monumentális nagy munka, melyek lapunk kiváló munkatársa *Milhoffer* Sándor, *Magyarország közigazdasága* címen írt. Ez a három nagy kötetből álló óriási munka, melyet a Magyar Tudományos Akadémia a Semsey-díjból jutalmazott, a Franklin társulat kiadásában fog még ez évben megjelenni. Bolti ára 30 korona lesz. Előjegyzés esetén a Franklin-társulat 20 koronáért szállítja ezen alapvető s minden közigazdára nélkülözhetetlen szükséges munkát.

„Az Ujság” ajándéka. A »Mihály Al-Album« bő tartalmának egy kivonatát bárkinek megküldi kívánatra ingyen és bérmentve »Az Ujság« kiadóhivatala, VII, Kerepesi-út 54, — mutatóba. Ez a kivonat eredeti nagyságban bár nyomdailag gyönyörű kiállítású, mégis csak halvány vázlata annak a pazar fényvel kiállított vaskos díszműnek, mely az illusztris szerző örökbecsű visszaemlékezéseinek kivül, foglalhatja művészi alkotások produkcióinak és elsőrangú hazai művészek eredeti képeinek is, amelylyel »Az Ujság« az előfizetők ezreinek példátlan lelkesedését és szeretetét legalább részben iparkodott meghálálni.

Ujság-ajándék még soha sem idézett elő a közönségnél olyan igaz elismerést és elragadtatást, mint »Az én kortársaim« című Mikszáth-Album. Erre vall az ezekre menő s napról-napra a kiadóhivatalhoz érkező buzdító, dicsérő levél, de leginkább az az örvendetes tény, hogy »Az Ujság«-hoz szegődő, »Az Ujság« zászlaja alá csoportosuló új hívek részére már nem telt a *Mikszáth-Album* első kiadásából és így kénytelen volt »Az Ujság« politikai napilap egy második kiadást rendezni, hogy a tömegesen érkező új előfizetőkkel szemben is leröhassa szeretetének és hálájának ezt az ajándékát.

A »Mikszáth-Album« második kiadása szolgáltatja nekünk a kedvező alkalmat, hogy rátereljük olvasóink figyelmét a módjára, mellyel ezt az értékes díszművet »Az Ujság« előfizetése révén teljesen díjtalanul és könnyű szerrel megszerezheti.

Fölösleges megjegyeznünk, hogy a »Mikszáth-Album« második kiadása akár tartalom, akár pazar kiállítás tekintetében teljesen azonos az első kiadással és így minden új előfizetőnek, aki félrevesz egy szerre fizet elő »Az Ujságra«, vagy felévi kötelezettséggel akár negyedévenként, akár havonként fizet elő, módjában van az előfizetési összeg beküldése után azonnal megkapni azt a gyönyörű ajándékot, mely ékessége a könyvszekrénynek, vagy asztalnak, a hova kerül és lelket gyönyörködtető olvasmánya annak, a ki végig lapozza.

A »Mikszáth-Album« könyvkereskedői forgalomba nem kerül és sehogy másképp meg nem szerezhető, mint »Az Ujság« független politikai napilap előfizetése révén.

Aki postautalvánnyal már most beküldi az előfizetést, július hó 1-től számítva, ha csak egy hónapra is, azzal a kötelezettséggel, hogy félévig járattatni fogja »Az Ujság« politikai napilapot, annak már most az előzetési összeg beérkezése után azonnal megindítja »Az Ujság« kiadóhivatala a lapot és megküldi »Az Ujság« ajándékát, a Mikszáth-Albumot. Miután így feleslegessé válik a mutatószám-kérés, a legcélszerűbb az előfizetési összeget július hó 1-től

számítva postautalvánnyal már most beküldeni, hogy a lapot és az ajándékot azonnal megindíthatassák. Nyáron az egész furdővad alatt az előfizetők kívánságára a lapot bárhova utána küldik, még akkor is, ha többször változtatják tartózkodási helyüket.

»Az Ujság« független politikai napilap előfizetési ára: egy hónapra 2 k. 40 f., negyedévre 7 kor., fél évre 14 k., egész évre 28 k. Megrendelési cím: »Az Ujság« kiadóhivatala, Budapest, VII, ker., Kerepesi-út 54. szám.»

KORMÁNYINTEZKEDÉSEK.

A földadóelengedés alapját képező elemi károk megállapítása körüli eljárás szabályozása tárgyában a pénzügyminiszter 1904. évi 28,708 sz. alatt kelt határozata a következő:

Az elemi károk felvétele és a kárlevélteli jegyzékek szerkesztése körül több szabálytalanságot észlelvén, ezek megszüntetése végett a következőket rendelem:

I. Az elemi kárlevélteli jegyzékek szerkesztését illetően:

a) a kárlevélteli A) jegyzék címlapján a kárbejelentések beérkezésének ideje pontosan feljegyzendő;

b) a kárlevélteli jegyzékekre a bizottsági elnök sajátkezüleg köteles rávezetni a záradékot és azt a napot, melyen a kárbecslés foganatosítottatott illetve befejeztetett;

c) bérbeadott birtokoknál a bérlő a kincstári kiküldött által az eredeti haszonbéri-szerződés bemutatására felhívandó és a kárlevélteli A) jegyzékben a jegyzet rovathoz sajátkezüleg bejegyzendő az a körülmény, hogy a szerződés X. pontja szerint a földadót a bérbeadó vagy a bérlő tartozik-e fizetni, mely bejegyzés valódiságáért az illető kiküldött anyagi felelősséggel tartozik;

d) a kárlevélteli A) jegyzékek 10. rovatába bejegyzendő az illető ültetvény neve és pedig nemcsak általánosan, mint például őszi, tavaszi, kapás, stb. megjelölésével és ha a becslés idejekor netán a a termény már letakarítva találtatott volna, ez a körülmény is megemlítendő.

II. Az elemi károk mérvének a helyszínén való megállapítása körüli eljárást illetően:

a) a kincstári kiküldött által a becslési eljárás megkezdése előtt a szakértő becsüskötől a megválasztásukat tanúsító írásbeli igazolvány kívánandó be és ez az igazolvány mindenkor az A) jegyzékhez csatolandó;

b) a kárbecslés mindenkor a legnagyobb lelkiismeretességgel, nagyobb dűlőkben annak gyalog eszközözendő tüzetes bejárása mellett és a kár valószínűségének megfelelően eszközözendő. A kár mérve a becsüskökkel egyetértően, illetve azok véleményének meghallgatása mellett állapítandó meg. Véleményeltérés esetén, ha tudniillik a kincstári kiküldött a szakértő becsüskök becslését magának találma, a kincstári kiküldöttnél tüzetesen megokolt külön véleménye, a kárlevélteli jegyzékre, az előírt záradék után, még ott a helyszínén, azonnal rávezetendő. A becslésnél azonban ügyelni kell az 1883. évi XLIV. t.-c. 49. §. b), aa) és bb) pontjaiban foglalt rendelkezésekre is, melyek szerint rovar, fagy föld árja által okozott elemi csapás esetén adóelengedésnek csak akkor van helye, ha a károsodás egész dűlőket, szárazság által okozott elemi csapás esetén pedig egész határokat magukban foglaló területeken történt. Ha tehát ily természetű elemi károk fordulnak elő, a vonatkozó kárlevélteli jegyzék záradékában ki kell arra a körülményre is terjeszkedni, vajjon a kárlevélteli bizottság a fenforgó esetet az idézett törvényszakasz katarozmányai alá tartozónak tartja-e?

c) a kárlevélteli idejének kitűzésénél különösen ügyelni kell arra, hogy a felvétel oly időre tüzessék ki, mikor a termés a földtől még elválasztva nincs. Ha azonban a mindamellett elháríthatatlan akadályok vagy a termést letakarítása közben ért elemi csapásnak bejelentése folytán ily eset mégis előfordulna, a kár mérve az esetben, ha a termény még behordatlanul van kűn a mezőn, még megállapítható. A mezőről elhordott terményekre nézve azonban kár semmi szín alatt sem állapítható meg;

d) az elemi károk helyszínén leendő felvételre alakítandó bizottságok elnökül rendszerint csak a nyilvántartási biztosok és az erre alkalmas kataszteri irattárt kezelő irodatisztek küldhetők ki, tömeges kárbejelentések esetén azonban, a pénzügyigazgatósági személyzet más közgeci is kirendelhetők ugyan, de a pénzügyigazgatóságok vezetői különösen ügyeljenek arra, hogy ily esetekben csakis a fogalmazási szaknak erre alkalmas, tudniillik gazdasági ismeretekkel is bíró tagját küldjék ki.

NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLOZSVÁRTT

Deák Ferenc-utca (ezelőtt: Belközép-utca) 37. sz. alatt (Korbuly-ház) olesó jelzalog és váltókölcsonöket nyujt és BETÉTRE 5 SZÁZALÉK KAMATOT AD.

VEGYES KÖZLEMENYEK.

— **A monori kísérletek** negyedik sorozatát folyó hó 7-én végezte be Simay Gyula. A tiz kontroll-sertésből 8 hullott el sertésvészben, míg a kezelték mind megmaradtak. A földmivelésügyi miniszter közlebről fog dönteni az eladási engedély megadása tárgyában. Az engedély megadását lázas érdeklődéssel várja az egész ország tenyésztő gazdaközönsége. Simayhoz eddig több mint ötvenezer darab sertésre érkezett be levélt és sürgönyi megrendelés. A szétküldést azonban addig nem kezdi meg, amíg a miniszter arra az engedélyt meg nem adja. A kérdést lapunk állandóan napi-
renden fogja tartani.

— **Állami telepítések.** Ez idő szerint 8 községben történnek telepítések, u. m.: Bakulon (Krassó-Szörénym.), Fehéregyháza (Nagy-Küküllöm.), Felső Detrehemben (Torda-Aranyosm.), Kován (Kolozsm.), Maros-Ludason (Torda-Aranyosm.), Monostoron (Krassó-Szörénym.), Mosnicán (Temesm.), Stancsófalván (Temesm.) A 17.954 holdra 588 gazdálkodót és 163 munkáscsaládot telepítettek. A telepek közül a marosludasi túlnyomóan a korai részben tanyai rendszer szerint épült. Az 1903-ban megkezdett telepítésekkel 16-ra nőtt az 1894. évi törvénnyel megkezdett telepítések száma. Ezeknek egész területe 42.369 hold.

— **Állattenyésztési felügyelők értekezlete.** Az állattenyésztési felügyelők Pirkner János orsz. állattenyésztési felügyelő elnöklete alatt értekezletet tartottak, melynek anyagát különös két kérdés képezte. Az egyik vonatkozik arra, hogy az országban a köztenyésztésben mutatkozó hiány miként volna lebonolyítható. A másik az 1884. XIV. törvénycikknek az apaállatok szemléjére vonatkozó rendelkezéseinek eddigi gyakorlatnál erélyesebb és hathatósabb végrehajtását illeti. Az értekezlet mind a két kérdésben határozott álláspontot foglalt el és azt a földmivelésügyi miniszternek be fogja mutatni. Amennyiben a tervezet tényleg elfogadható és érvényesíthető lesz, a virágzásnak induló állattenyésztés terén oly fellendülés várható, amely elejét veszi a jövőben az állatlétszám-csökkenésnek és egyéb ezzel kapcsolatos veszelmeknek.

— **Tanítók gazdasági kiképzése.** Az állami földmives iskoláknál tizenkét ösztöndíjas hely van okleveles néptanítók számára, akik itt két évi kurzus után oklevelet kapnak a gazdasági ismétlő iskoláknál való taníthatásra. Ezt a kurzust az idén fejezik be, úgy, hogy a jövő tanévre ismét tizenkét ösztöndíjas hely üresedik meg.

— **Gazdasági szakoktatás künn a mezőn.** A Szolnok-Dobokavármegyei Gazd. Egylet vezetősége igen életrevaló és praktikus módját vezette be a falusi kiscgazdák oktatásának. Vasárnaponként kiküldi 2—2 tagját az egyes községekbe, ahol aztán d. u. 2 óraker az összes érdeklődőkkel együtt határbejárásra indulnak és séta közben minden előjövő tárgyról útbaigazító magyarázatot nyújtanak a népnek. Az idei nyáron 21 ilyen sétaelődást rendez az egylet. Az eredeti eszme kivitele kétségtelenül a legszebb sikerrel fog járni.

— **A danzigi vásár tanulmányozása.** Rodiczky Jenő dr.-t, az országos gyapjuminősítő intézet igazgatóját Tallián földmivelésügyi miniszter megbízta a danzigi kiállítás tanulmányozásával, úgyszintén tenyészkosok bevásárlásával. Rodiczky dr.-t, aki már el is utazott, távollétében a gyapjuminősítő intézetnél Kovács Imre főügyész helyettesíti.

— **Toj és vaj bakteriologial vizsgálata.** Tallián Béla földmivelésügyi miniszter Gratz Ottó tanársegédet a jurjevi és kieli tejkisérleti állomások tanulmányozására kiküldötte, földadatát tévén, hogy a legújabb bakteriologial vizsgálatokat szemlélje a tej és vajnál. A kiküldöttet a miniszter a magyar óvári tejkisér-

leti állomásnál kívánja megnézni a bakteriologial vizsgálatokat. Gratz tanulmányutjáról már visszaérkezett.

— **A marosvásárhelyi tenyészállat-díjazás.** Junius hó 2-ik napján tartotta a Maros-Torda vármegyei Gazdasági Egylet Maros-Vásárhelyt a tenyészállat-díjazását, most már a múlt évinél jóval fokozottabb érdeklődés és sikerültebb eredménnyel. A rendezés fáradságos munkájában részt vett Dész Zoltán az egylet elnök-igazgatója s megjelent a rendező és bíráló bizottság majdnem valamennyi tagja. A vármegye nagy- és középbirtokos-osztálya is szépen volt képviselve, a kisbirtokosok pedig eddig még nem látott számban jelentek meg, ami mindenesetre a megejtett tenyésztehen sorsolásnak tulajdonítható. A földmivelésügyi kormányt a kolozsvári állattenyésztési felügyelő, a székely kormánybiztosságot pedig Koós Mihály miniszteri titkár képviselték. A tenyészállatdíjazáson összesen 187 drb. állat nyert bemutatást, a tenyésztehenek kisorolásában pedig 573 kiscgazda vett részt. Maga a felhajtott tenyészállat anyag — habár általánosságban meglátszott rajta az általános gazdasági válság káros hatása, mindazonáltal kielégítőnek mondható, s a köztük találkozott egyes kiválóbb egyedek, különösen az igen szép tenyésztehenek, biztató kilátást ígérnek ezen anyag fejlesztése mellett a vármegye állattenyésztésének fellendülésére. A tenyészállatdíjazásnál a községi tenyészbikáknak 150 k.; a magán bikák tulajdonosainak 290 k.; a borjas teheneknek 310 k.; az üsző borjaknál 190 k.; a szopós borjaknál 60 k., díj adatott ki. A bírálat befejezte után megtörténtek a tenyészbika és tehen vásárlások. Megvásároltatott 4 tenyészbika és 5 tenyésztehen. A tenyészbikák 20%-os kedvezményes áron Unoka, Nyáradszentimre és Seprőd, Mezőkövesd és Lőrincfalva községek között osztattak ki sorshúzás útján. A tenyésztehenek közül pedig egy 390 koronás tehenet, egy 300 koronást, egy 280 koronást, egy 250 koronást, és egy 220 koronást nyert egy-egy kiscgazda a megtartott sorshúzáson. A rendező bizottság működését délután 2 óraker fejezte be teljes megalégedés közben.

— **Legelőbérlet a székely kistenyésztők érdekében.** Mint értesítenek, a háromszékme gyei gazdasági bizottság a székelyföldi kirendeltség támogatásával gróf Mikes Armin Bükszád—Bálványosnál fekvő néhány ezer holdas erdejében borjúlegelőt bérelt. Ezen legelő igen fontos kivált ezen községek gazdáinak, mely községeknek úgyszólván talpalattnyi legelőjük sincs. E miatt eddig magas fűbér és pásztoroltatás mellett voltak kénytelenek legeltetni növedékmarmháikat, vagy egész nyáron istállón tartani és így gyenge, petyhüdt szervezetű állatot költséges takarmányozás útján nyerni.

— **Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselődsegélypénztár 1903. évi működéséről** részletes jelentést adott ki a pénztár igazgatósága, amelyből kiténik, hogy ezen szociális intézmény mind fokozottabb mértékben felel meg kitűzött nagyszerű céljának. Az 1903. év végén volt önként belépett rendes tag . . . 19550 a rendes tagok sorában biztosított gazd.

cseléd	5024
rendkívüli tag	40956
Ezek alapján a díjbevétel összesen 403.214 k. volt. Ezzel szemben segélyekre és gyógykiadásokra kifizetett: 5499 olyan esetben, amidőn a munkaképesség hatvan nap alatt helyreállott, 1 koronás napi segélyezés címén 102,136 k. 54 f. 250 oly esetben, amidőn a sérültek a baleset folytán beállott munkaképtelensége 60 napon túl sem állott helyre, 10 koronás havi segélyezés címén 16,665 k. 06 f. 178 oly esetben, amidőn a baleset a sérült halálát okozta 400, illetőleg 100 koronás haláleseti segély címén . . . . . 58,740 k. 24 f. 11 esetben rendkívüli segély címén . . . . . 605 k. — f.	

9 esetben rendkívüli segély a »Vasárnapi Ujság«-alap terhére . . . . . 533 k. — f. végül orvosi és gyógyköltségek címén . . . . . 110.145 k. 80 f. vagyis 1903. év folyamán . . . . . 288,826 k. 77 f. Ezek a számok mutatják, hogy a pénztár nagyarányú fejlődés útján van ma már.

— **A pálinka ellen.** A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületének legutóbbi igazgató-választmányi ülésén Lukács Emil azon indítványa, hogy az aratómunkások pálinka helyett a bor fogyasztására serkentésenek, igen élénk eszmecserét idézett fel. A választmány az indítványt nemcsak egyhangulag elfogadta, de az országos akció megindítására is sarkalta, amennyiben fel fogja kérni az összes gazdasági egyesületeket, szervezeteket, uradalmakat és az összes közigazgatási hatóságokat, hogy a munkások között a borfogyasztásra való kedvet és hajlamot keltsék fel, ellenben kiáltványokban hirdessék a pálinka romboló hatását.

— **Gyógyfütermesztés.** Hogy a gazdák kisebb mennyiségben a gyógy- és műszaki növények palántáihoz juthassanak. Agnelli József plébános Csári, via Sasvár, Nyitra-megye, ez idén a palántát az ő palántaintézetéből 100 darabos adagokban is, kivételképpen, átengedni hajlandó.

— **A Gazdák Biztosító Szövetkezete** újabb térfoglalásának híre érkezik Szegedről. A város tanácsa ugyanis zárt ajánlati versenytárgyalást tűzött ki a körülbelül 2 millió értékű ingatlanainak tűzkárbiztosítása ügyében és kétszeri árlejtés után a tanács 23 szavazattal 16 ellenében, tehát 7 szavazattöbbséggel elhatározta, hogy a kartellben levő társaságok megbízottjaként szereplő »Adria« biztosító társaság ajánlatát szemben a »Gazdák Biztosító Szövetkezetének« ajánlatát fogadja el, amely már alapjában véve 165 koronával évenként olcsóbb díjjal biztosít és ezen kívül alapszabálya értelmében még díjvisszatérítést is adhat.

— **Egy régi jóhírnévű cégről.** Ötven évnél tovább áll már fenn Kwizda Ferenc János cs. és kir. udvari szállító, kerületi gyógyszerész általánosan ismert és becsült cég *Korneuburgban*. Három főcikke, a Kwizda-féle korneuburgi marhatáppor, a Kwizda-féle restitációs fluid és Kwizda-féle patent pólyázó szalagok gummiból lovak részére szakadatlanul a legnagyobb kedveltségnek örvendnek, minek bizonyítéka a folyton növekedő kereslet A cég árjegyzéke dúsán van illusztrálva és nagy szakértelemmel van összeállítva, úgy, hogy átnézése minden ló- és jászagtulajdosnak érdeklődését fölkeltheti. A cég ezen árjegyzéket kívánatra ingyen küldi meg.

— **Pef (porcellán-email-festék) mosható, porcellánszerű fal-mázolat.** Tejgazdaságokban, sajt- és vajkészítő helyiségekben, folyó-
sók, fürdőszobákban, kózetekben stb már régen sült fektének oly falfelületekre, a melyek egyszerű módon tisztántarthatók és ezáltal por, piszok, penész, zsírfoltok eltávolítását tessék lehetővé. — Amint szakkörök kivétel nélkül kedvező ítéletet igazolják, ezen követelményeknek a Lutz-féle Pef (Porcellán-email-festék) felel meg legjobban, mivel ezen festékekkel porcellánszerű kemény, sima és tartós mázolatot nyerünk, a mely mindenkor a legcélszerűbb káros befolyás nélkül vízzel megmosható. Egy ily Pef-mázolat a közönséges olajfestékek úgy a könnyű tisztíthatóság, valamint tartósság és szép külső tekintetben jóval fölülmúlja és sehol sem szabadna hiányoznia, a hol mosható felületeket nyerni óhajtanak. Azt hisszük, hogy t. olvasóink érdekeit szolgáljuk, ha ezen Lutz Ede és Társa pozsonyi festékgyárosok által előállított festékre különösen figyelmeztetjük. 1036. I.)

KONKOLYI ISTVÁN

1327

mérnök

fajtyúk-tenyészdeje
Krompach-vasgyár. (Szepes megye.)

Angol, telivér, elsőrendű fajtyúk-törzseimnek költőtojásai: kendermagos plimut, fekete langszán, sárga orpington 80 f., májusban 60 fillér, fogoly-szinű olasz 40 fill., illetve 30 fill. darabonként. — Rázásmentes, pátens esomagolás 1 kor., postadíj 1 kor. Törött és terméketlen tojások ingyen kicseréltetnek. Csirkék hat hetes korban márciusi kelésű 4, áprilisi 350, májusi 3 kor. darabonként. — Árjegyzék, csapla-fészek, szétzódható ól, olekó mesterséges csirke-nevelő, aprócsirke szállító-doboz, sudronyhálóról stb. Ingyen. — Kérdézőkördésekre válaszbélyeg köretik.

Magyar Jelzálog-Hitelbank Képviselősege Kolozsvártt

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)
Az intézet alaptőkéje 40 millió korona.

4%-os és 4 1/2%-os

Záloglevélkölcsönöket

nyújt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 4-95 százalék,

nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-25 százaléknyi évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítolási árfolyam mellett 4 1/2%-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-35 százalék és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdőrézselingatlanok értéke és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet bizalmi férfai adnak véleményt. (1001.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2%-os záloglevelek, 3%-os és 4%-os nyereségekötvények

A LAPPELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Segéd-szerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

A Nagyszebeni Földhitelintézet törlesztéses jelzálogkölcsönöket ad

2000 K.-tól kezdő összegekben,

mely kölcsönök készpénzben fizettetnek ki és 4, 4 1/2, 4 3/4 és 5% kamatláb és 3/4% kezelési díj mellett a tőketörlesztéssel együtt félelvi részletekben visszafizetendők a következő feltételek alatt még pedig minden 1000 K. tőke után fizetendő:

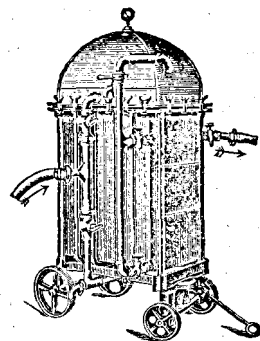
A.	1. 10 évi törlesztésre félveként	K. 65.04 f.
	2. 20 " " "	K. 41.75 f.
	3. 30 " " "	K. 34.79 f.
	legkisebb kölcsön 2000 korona, kivételesen 1000 koronától fogva is.	
B.	1. 15 évi törlesztésre félveként	K. 48.52 f.
	2. 25 " " "	K. 36.57 f.
	3. 35 " " "	K. 32.05 f.
	legkisebb kölcsön 5000 korona.	
C.	1. 30 évi törlesztésre félveként	K. 32.92 f.
	2. 40 1/2 évi " " "	K. 29.69 f.
	3. 50 évi " " "	K. 23.22 f.
	legkisebb kölcsön 10.000 korona.	
D.	1. 50 évi törlesztésre félveként	K. 26.11 f.
	legkisebb kölcsön 30.000 korona.	

Az ötven évi kölcsönök, csak földbirtokokra adatnak, a többiek nagyobb vidéki városokban házakra is megelőző helyszíni szemle után.

Kölcsönfoiyamodványok az alulírttához benyújthatók, ki minden bővebb felvilágosítást is készségeggel ad:

Erdélyi erdő-faanyag és bányauőgyűnőség.
Gombos Benő Kolozsvár, malom-u. 16. sz.

Kis hirdetések című rovatunkra felhívjuk olvasóink figyelmét. Egy koronáért, mely előre beküldendő, mindenki hirdethet s az utalvány szelvényre a hirdetés szövege is felírható. A hirdetési megrendelés minden számrá legkésőbb csütörtökön délig a kiadóhivatalhoz juttatandó.

Seitz-féle
asbesth-szűrő

mindenféle nagyságban

Seitz-féle

motor-szivattyuk,

Seitz-féle

kézi-szivattyu,

szállít próbára:

SEITZ THEO,

BÉCS I., Wollzeile 16.

pinczegazdasági gépgyára.

Telefon szám: 2797. 1281

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

A szemétkben is kincset lelhetnek mindazok,

kik megismerkednek az országszerte elismert, kitűnő szerkezetű és legolcsóbb, eredeti „Kalmár“-féle gabonatisztító gépek és rosták sokoldalú előnyeivel. — Sziveskedjen vagyongyűjtés céljából ezen kiváló magyargyártmány legújabb ingyen árjegyzékét kérni:

Kalmár Zs. utóda

különleges terménytisztító gépgyárból, Kódmezővásárhelyről,
melynek áttekintése után tisztában lesz Ön a dolog valódiságával.

1274

A Franklin-Társulat kiadása.

Magyar Remekírók

a magyar irodalom főművei

ötödik sorozata most jelent meg s így most már 25 kötet került ki a magyar remekíróknak eme leg-gondosabb és legdiszesebb kiadásából.

A mostani ötödik sorozat különösen értékes. Ebben jelentek meg Pázmány Péter válogatott munkái is. Ezt a kötetet jeles tudósunk Fraknoi Vilmos oly bevezetéssel látta el, mely Pázmány Péter életét és munkásságát vázolja és méltatja, s egyúttal a XVII. század irodalmáról, az akkori magyar társadalmi- és közviszonyokról érdekes esszét is nyújt.

Ugyancsak ez a sorozat Bajza József három évtizedre menő munkásságának legjavát is beilleszti a magyar remekírók közé. E kötetet Badics Ferencz válogatta össze és látta el nagybecsű előszóval.

E két kötetten kívül megjelent még az V-ik sorozatban Vörösmarty V. kötete, Arany János III. kötete és Szigligeti II. kötete.

A Magyar Remekírók gyűjteménye tizenegy 5 kötetes sorozatban jelenik meg. A teljes 55 kötetes munka ára 220 korona; az ennek kiegészítőjeként megjelent Shakspeare összes művei hat kötetbe kötve ára 30 korona, melyet a Magyar Remekírók vevői 20 korona kedvezményes áron kapják. — Megrendeléseket elfogad minden könyvkereskedés és a

A már előbb megjelent négy sorozatban a következő művek jelentek meg:

Arany János munkái I. II. kötet.

Sajtó alá rendezte Riedl Frigyes.

Csiky Gergely színművei.

Sajtó alá rendezte Vadnay Károly.

Czuczor Gergely költői munkái.

Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Zoltvány Irén.

Garay János munkái.

Sajtó alá rendezte Ferenczi Zoltán.

Kazinczy Ferencz műveiből.

Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Váczy János.

Kisfaludy Sándor munkái I. kötet.

Sajtó alá rendezte Heinrich Gusztáv.

Kölcsey Ferencz munkái.

Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Angyal Dávid.

Kossuth Lajos munkáiból.

Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Kossuth Ferencz.

Kurucz költészet,

Sajtó alá rendezte Erdélyi Pál.

Reviczky Gyula összes költeményei.

Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Koroda Pál.

Gr. Széchenyi István munkáiból I. köt.

Sajtó alá rendezte Berzeviczy Albert.

Szigligeti Ede színművei I. kötet.

Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Bayer József.

Tompa Mihály munkái I. kötet.

Sajtó alá rendezte Lévy József.

Vajda János kisebb költeményei.

Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Endrődi Sándor.

Vörösmarty Mihály munkái I., II., III. és

IV. kötet.

Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Gyulai Pál.

Franklin-Társulat

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda,
(Budapest, VI., Egyetem-u. 4.)

Kishirdetések felvételnek (minden héten csütörtök délig): a kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Petőfi-utca 7. sz., emelet.

Előre fizetendő

KIS HIRDETÉSEK.

Levélbeli tudakozódásokra (felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz-levélbélyeg mellékelteik.)

Ezen rovatban minden 20 cm., vagy ennél kisebb területű — 50 szóig terjedő — hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A jelzett mennyiség felül minden szó 4 fillér, vagy minden cm. 5 fillér. Tudakozódásoknál csak a kishirdetések számára kell hivatkozni. Támpéldány csak egy küldetik.

Különfélék.

Előnyös feltételekkel

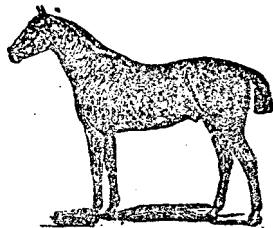
végzett és 17 évig tapasztalt gazdatiszt keres 500—2000 holdas birtokot fix adminisztrációra vagy 2—300 holdas, lehetőleg városhoz közeli jó birtokot hasznbérbe, 1904. őszére. Cím a kiadóhivatalba. 1322.

Gazdatiszti állást keres 38 éves, az algyógyi földműves iskolát jeles sikerrel végzett, 8 évi gyakorlattal bíró egyén, aki állását azonnal is elfoglalhatja. Esetleg ideiglenes állást is elfoglal. Bővebbet Tókes Lajosnál, Magyaróson (Maros-Tordamegye) lehet megtudni.

● Gazdatiszti állást keres, ●

avagy szőlőkezelőit egy 37 éves, nős, családós gyakorlatilag képzett gazdatiszt. Szőlészeti és borászati téren szakképzett, új szőlők beállítását, oltványkezelést elvállal. Állattenyésztés, tehenészet, tejkezelésben teljes jártassággal bír, kitűnő bizonyítvánnyal rendelkezik; igényei szerények. Allá-

sát akár azonnal, akár ősszel elfoglalhatja. Cím az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület titkári hivatalánál F. K. címen megtudható.

Jófejlődésű méncsikó eladó;

kis noniusz, négy éves, 158 cmtr magas, gesztenyebarna, jegytelen. Cím Vég János, M. Tóhát, posta Mező-Záh. 1344.

CIMBALOM

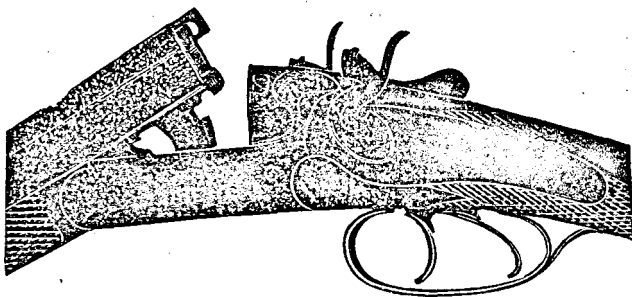
részletre is olcsón kapható.

Melyről nagy képes árjegyzéket bérmentve küld

Varga Pál

cimbalmgyártó, Makó, saját házából.

Cimbalmozni a leg hamarabb megtanulható az öntanulási, saját kiadásomban megjelent, cimbalmiskolából, melynek ára 4 kor. helyben, utánvétellel 70 fillérrrel több. A megrendelő saját kezé írása szükséges. VARGA PÁL cimbalmgyártó. 1182

Egyedüli FERLACHI gyártmány, mely a bel- és külföldi gyártmányok közötti versenyen a legelső díjat nyerte el.

Aranyérem Páris 1900. — 46 remekelés.

Ogris Márcus 1323

fegyvergyár és (präcios) puskaműves

FERLACH (KARINTHIA) szállít elsőrangú bármily rendszerű vadász- és czellövő-fegyvereket legjobb és legpontosabb kivitelben. Különlegesség nagyon könnyű DRILLING-fegyverekben. Súlyuk 2-8—kilogramm.

Ujdonság: Browning-féle automatikus serét ismétlő fegyver 225 korona gyári árban.

Magyar árjegyzék kívánatra bérmentve.

Levelezés magyar!

Levelezés magyar!

Rozsdairtó

(Antirust) legtartósabb és a rozsdaképződést tökéletesen meggátoló fekete festék vasneműek stb. részére.

Tüzpáncél

(Flammentod) tűz és minden időjárás ellen védő festék, legtekélyesebb óvszer faalkatrészek gyuladása és rothadása ellen. 1343. II.

Ajánljuk továbbá

amerikai hengerolaj és szilárd gépszir-különlegességeinket,

utóbbi Tovote- és Stauffer-szelencékhez

KIND és HERGLOTZ

vegyszereti gyár fiókja

Budapest, V., Visegrádi-utca 4. szám.

1011

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.

Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Alapítványok:	Korm. hozzáj. elemi ágazatban	400.000.— K
	Alapítók	1.270.000.— "
	élet	200.000.— "
Tartalékok		255.200.02 "
		Összesen: 2.125.200.03 K.
1901. évi fölösleg		90.349.— K.
1902. " "		59.782.36 "
1903. " "		109.331.73 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kapta.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatvánnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál

1013

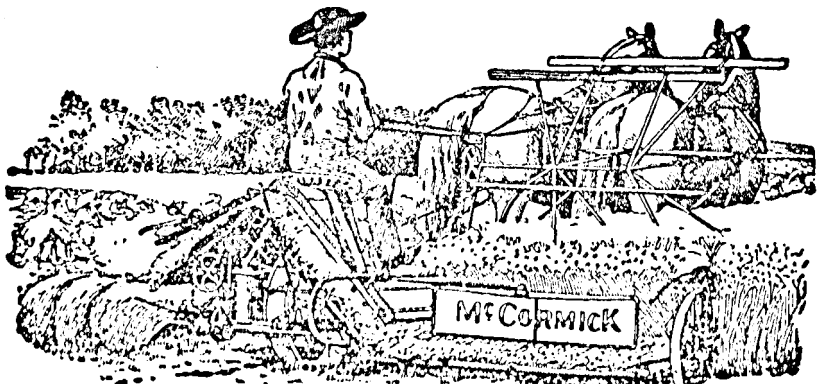
az igazgatóság.

Mc. Cormick Harvesting Machine Company

(Chicago-i aratógépgyár.)

KNECHT J. E., igazgató.

BUDAPEST, V., Váci-út 30

Gyártmányok: Kővekötőgép, „DAISY” marokrakó aratógép, fűkaszalógép, szénagyűjtő gereblye és „MANILA” kővekötőfonal gyártmányai. Évi gyártmány 362.000 gép. Katalógusok ingyen és bérmentve.

Vezérképviselő: HIRSCHFELD KÁROLY Kolozsvárt.

1097

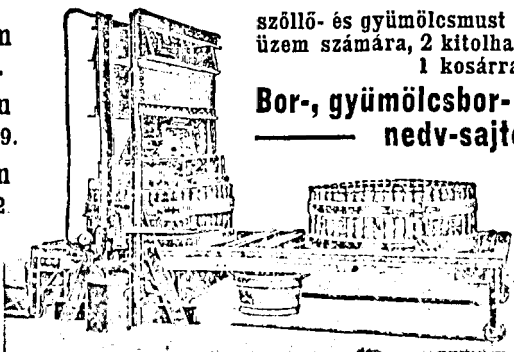
Hydraulikus sajtók

Arany érem Szeged 1899.

Arany érem Budapest 1899.

Arany érem Pozsony 1902.

hydraulikus sajtóért. 1209

szőlő- és gyümölcsmust sajtólásra a nagy üzem számára, 2 kitolható kosárral vagy 1 kosárral.

Bor-, gyümölcsbor- és gyümölcsnedv-sajtókat

kézlhajtásra Hercules-nyomerő-szerkezettel, fa- vagy vastágyúval.

Gyümölcs- és szőlő-örlőket, bogozógépeket

Gyümölcs-aszaló-készülékeket gyártanak és szállítanak jótállás mellett, mint különleges-séget a legújabb szerkezetben

MAYFARTH PH. és TA., BÉCS, II/1.

különlegességi gyár gyümölcsértékesítési gépekben.

— Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. — Megrendelések idejekorán kéretnek. —

AZ
ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
VÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLLÓ
ERDÉLYI KERESKEDELMI TÁRSASÁG

KOLOZSVÁR, Szentegyház-utca 2.

Sürgönczim: Kereskedelmi Társaság. — Telefonszám 311.

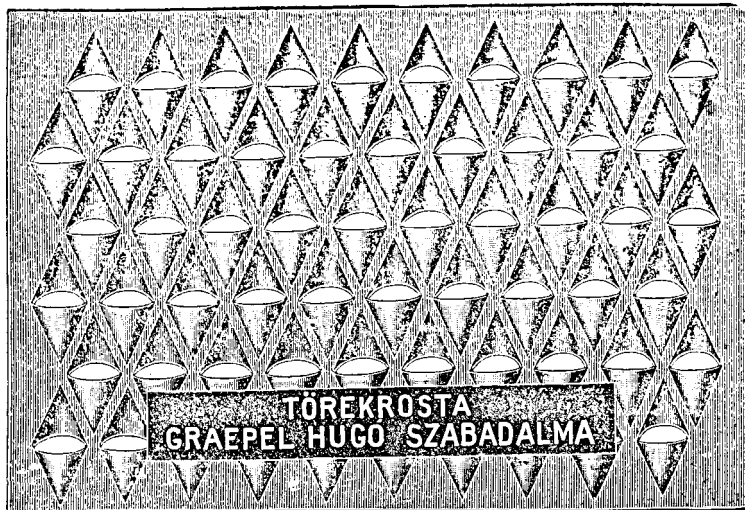
Legolcsóbb és legmegbízhatóbb beszerzési forrás mindennemű mezőgazdasági gépek, talajművelő eszközök és szükségleti cikkekre, u. m. műtrágya, vetőmagvak, gépolaj s zstradékok, kocsikenőcs, hajtószijjak, juta és lenzsákok, vízmentes ponyvák, stb. Ajánlunk t. cz. gazdaközönségünknek az Erdélyi Gazdasági Egylet felügyelete alatt arankamentesített és a Kolozsvári M. K. Állami Vetőmagvizsgáló Állomás által olomzárolt legjobb

Háromszéki lóhere- és magyar luczerna magvakát,

valamint mindennemű fűmagvakat és eredeti oberndorfi répmagvakat, továbbá Erdélyben eredeti rigai mag után először termelt kitünő lenmagot, bal-tacint, székely tengerit, hanna árpát, duppai zabot és egy nagyon bőven termő svéd zabkülönlegességet a legjutányosabb árak mellett. — Felkérjük az erdélyrészi állattenyésztő birtokos gazdákat, hogy eladó haszonállataik (igás ökör, tinó, borju, sertés, stb.) minőségét és mennyiségét hozzánk sürgősen bejelenteni sziveskedjenek, mivel a Királyhágón tuli uradalmak részéről a vételre rendkívül sok megbízás érkezett.

Kívánatra minták s árjegyzékek ingyen s bérmentve!

1010

GRAEPEL HUGÓ-féle szabadalmazott törekrosta.

GRAEPEL HUGÓ-féle szab. gabona és lóhere cséplőgépek 2 dobbal. Malomberendezések, Olajmalmok, Konkolyválasztógépek és rostalemezek kaphatók: 1066

Graepel Hugó gép- és rostalemezgyár,
malomépítészet BUDAPEST, V., Váci-út 40—46.

A
Budapesti Takarékpénztár

Részvénytőke:

K 10.000.000

és Országos Zalogkölcson
részvénytársaság váltó-
üzlete.

BUDAPEST,

VI., Andrassy-út 5.
saját házában.

Vesz és elad mindennemű értékpapirokat és azokra legelőnyösebb feltételek mellett kölcsönt nyújt.

Beható és lelkiismeretes információkat ad különösen tőkebefektetésre alkalmas részvényekről költségmentesen.

Sürgönczim: **TERÉZIA** Budapest.

1343. I.

Thomassalak

a legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágya az összes kalászosok és kapások alá, valamint a rétekre. Hatása épen oly gyors, de tartósabb, mint a szuperfoszfáté. Ezen kitünő műtrágyát úgy a foszforsav, mint a citromsavban oldhatóság és porfinomság szavatojása mellett pontosan és lelkiismeretes szállítja **KALMÁR VILMOS** Budapest, VI., Teréz-körút 3.

zsák ólomzárral és tartalomjelzéssel van ellátva!

a Thomassalak-gyárak, Berlin magyarországi vezérképviselője a magyar korona országainak területén Óvakodjunk a hamisításoktól és csakis **Csillag védjeggyel** ellátott zsákokat vegyünk át Minden

„Grand prix“-vel kitüntetve az 1900. évi párisi világkiállításon.

KWIZDA
korneuburgi
marhatáppora.

Étvágygerjesztő szer
LOVAK, SZARVASMARIHÁK és JUHOK
részére.

50 év óta alkalmaztatik a legtöbb istállóban étvágy hiánya, rossz emésztés esetén, a tej megjavítására, a tehének tejszolgalmányának szaporítására.

Ára dobozonként 140 kor., féldobozonként 70 fillér.

Igazi csak az itt látható védjeggyel.

Ábrákkal ellátott árjegyzék ingyen és bérmentve.
Főraktár:

Kwizda Ferencz János

cs. és kir. osztrák-magyar, rom. kir. és bulg. fej. udvari szállító,
kerületi gyógyszerész, KORNEUBURGBAN, Bécs mellett.

1291. II.

Az 1900. évi párisi világkiállításon „grand-prix“-vel kitüntetve.

Kwizda
Restitúiófluidja

cs. kir. szab. mosóvíz lovak számára.

Ára üvegenként 280 kor.

40 év óta udvari istállóban, a katonaság és polgárság nagyobb istállóiban alkalmaztatik nagy utak előtt az izmok erősítésére és azok után újból való megerősítésére; a lovakat trainingben legkitünőbb szolgálatokra képesíti. Csak az itt látható védjeggyel igazi. Kapható Ausztria-Magyarország valamennyi gyógytárában és drogueriájába n **Ábrákkal** ellátott árjegyzék ingyen és bérmentve.

Főraktár:

Kwizda Ferencz Jánosnál.

osztrák-magyar cs. és kir. rom. kir. és bulg. fej. udvari szállító. (1291. III.)
kerületi gyógyszerész, Korneuburgban, Bécs mellett.